

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Історія зарубіжного літературознавства і критики

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Зарубіжна література та теорія літератури

Спеціальність 035.01 Філологія (зарубіжна література та теорія літератури)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: кандидат філологічних наук, асистент, асистент кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури **Альона Романівна Тичініна**

Профайл викладача http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=286

Контактний тел. 0992255201

E-mail: a.tychinina@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3762>

Консультації Очні консультації: щопонеділка з 13.00 по 14.40.
Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна „**Історія зарубіжного літературознавства і критики**” є однією із обов'язкових дисциплін зі спеціальності 035.01 Філологія (зарубіжна література та теорія літератури) для освітньо-професійної програми рівня освіти бакалавр, яка викладається у 7 семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Курс „**Історія зарубіжного літературознавства і критики**” спрямований на поглиблення теоретико-літературних компетентностей студентів спеціальності 035.01 Філологія (зарубіжна література та теорія літератури). Він призначений для того, щоб студенти могли осмислити, засвоїти і системно використовувати актуальні теоретико-літературні поняття у відповідних методологічних практиках. Дана дисципліна формує навички компетентного погляду на літературний процес, дає знання методів і прийомів структурного, цілісного та рецептивного аналізу літературних творів різних родів і жанрів.

Після засвоєння даної дисципліни студенти набувають необхідних знань та умінь для подальшої наукової та практичної роботи з галузі літературознавства й літературної критики, вміють компетентно здійснювати цілісний літературознавчий аналіз поетичний, прозових та драматичних текстів, володіють комплексом методологічних підходів до дослідження історико-літературних чи теоретико-літературних явищ. Дисципліна спрямована на осмислення, засвоєння і системне використання теоретично-методологічного апарату літературної критики. Курс закріплює знання історії розвитку європейського літературознавства з акцентом на методологію, а також еволюцію літературно-критичної думки. Практичним наслідком даного курсу виступатимуть вміння компетентного написання літературно-критичних есе, рецензій, літературних портретів, статей, що сприятиме фаховій динаміці майбутніх літературознавців.

2. Мета навчальної дисципліни:

Метою даного курсу є: ознайомлення студентів із розвитком літературної теорії і критики; дати сучасні уявлення про літературну критику; виробити у студентів розуміння літературно-критичного аспекту культури та чітких естетичних критеріїв; оперативно реагувати на літературні події за допомогою рецензій, відгуків, відео відгуків, влогів, мастридів; навчити студентів компетентно оцінювати й аналізувати літературно-мистецькі явища.

3. Завдання – простежити динаміку розвитку зарубіжної літературної теорії і критики на основі компетентних знань та умінь; навчитись оперативно реагувати й оцінювати події літератури й мистецтва; усвідомити літературну критику як форму суспільної реакції на сучасний досвід; осмислити відмінність між критикою та поетикою; застосовувати практично методологічний арсенал літературного критика; оволодіти компетенціями літературного критика.

4. Пререквізити. Теорія літератури, методологія, історія зарубіжної літератури, філософія, історія, культурологія, психологія, мистецтвознавство, лінгвістика, література й ЗМІ.

5. Результати навчання

- **знати:** основні етапи розвитку зарубіжного літературознавства і критики, їх історію, особливості та методологічні підвалини; сучасні уявлення про літературну критику і її вплив на літературний процес; специфіку компетентного аналізу літературно-мистецьких явищ і їх застосування у відповідних жанрах.
- **уміти:** обґрунтувати свою точку зору на певну подію чи явище в історико-літературному контексті, оцінювати певний літературний феномен в руслі загального розвитку світової культури, застосовувати різні методологічні підходи при аналізі художніх творів; виробити навички літературної полеміки стосовно теоретичних проблем та аналізу художнього тексту; оперативно реагувати на події в літературі й мистецтві; компетентно оцінювати й аналізувати літературно-мистецькі явища; створювати рецензії, відгуки, відео відгуки, влоги, мастриди.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	4	120	30	15			69	6	екзамен

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. ВИНИКНЕННЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТЕОРІЇ І КРИТИКИ												
Тема 1. Вступ. Критика як розділ науки про літературу	11,5	3	1,5			7						
Тема 2. Літературна теорія і критика античності та європейського середньовіччя.	11,5	3	1,5			7						
Тема 3. Розвиток літературної та критики в добу Відродження	11,5	3	1,5			7						
Тема 4. Літературна теорія та критика країн Західної Європи у XVII ст.	11,5	3	1,5			7						

Тема 5. Розвиток літературної теорії та критики в країнах Західної Європи в добу Просвітництва (XVIII ст.)	12,5	3	1,5		1	7						
Разом за змістовим модулем 1	58,5	15	7,5		1	35						
Змістовий модуль 2. РОЗВИТОК ЛІТЕРАТУРНОЇ ТЕОРІЇ ТА КРИТИКИ XIX - XXI СТ.												
Тема 1. Новизна художніх методів у мистецтві XX ст. Кін. XX – поч. XXI ст. – сучасний етап розвитку культури людства	12,5	3	1,5		1	7						
Тема 2. Розвиток літературознавства та літературної критики у другій половині XIX ст. та напочатку XX ст. (1848-1917).	12,5	3	1,5		1	7						
Тема 3. Основні тенденції у розвитку літературознавства та критики Західної Європи і США новітнього часу (1917-2006)	12,5	3	1,5		1	7						
Разом за змістовим модулем 2	37,5	9	4,5		3	21						
Змістовий модуль 3. ЖАНРОВІ ФОРМИ СУЧАСНОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ												
Тема 1. Теоретико-методологічне обґрунтування сучасної літературної критики	12,5	3	1,5		1	7						
Тема 2. Система жанрових форм літературно-художньої критики	11,5	3	1,5		1	6						
Разом за змістовим	24	6	3		2	13						

модулем 3												
Усього годин	120	30	15		6	69						

3.3. Теми практичних занять

№	Назва теми
1	Критика як розділ літературознавства і перша реакція на текст.
2	Виникнення літературної критики.
3	Види літературної критики.
4	Жанри літературної критики.
5	Рецептивна спрямованість літературної критики.
6	Історія європейської літературної критики.
7	Історія української літературної критики.
8	Літературна критика і репутація, імідж.
9	Постать літературного критика.
10	Щотижневе написання рецензій, відгуків, есе, складання літературних портретів.

3.4 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми
1.	Трактат Данте “Про народну мову”
2.	Диспут древніх і нових.
3.	Комедія Арістофана «Жаби» як один з ранніх проявів критичної оцінки художньої творчості сучасників.
4.	Біографічний метод дослідження літератури.
5.	Вплив естетики Гегеля на розвиток літературної теорії та критики.
6.	Марксистська літературна критика та естетика.
7.	Методологія “нової критики” в літературознавстві Італії, США, Англії, Франції.
8.	Специфіка феміністичної теорії та критики.
9.	Літературознавча герменевтика.
10.	Постколоніальна теорія і критика.
11.	Наратологія серед новітніх напрямків і течій літературознавства.
12.	Письменники у ролі літературних критиків (приклад Бруно Шульца та Дмитра Павличка).
13.	Постать літературного критика та літературного оглядача.
14.	Внесок Р. Гром'яка у дослідження літературної критики.
15.	Відмінності критика і читача (за І. Франком). Місце і роль інтерпретації в літературній критиці (Т. С. Еліот).

3.5 Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Написання відгуків, рецензій, анотацій, есе, статей
2	Складання літературних портретів, мастрідів для різних вікових і соціальних груп.
3	Ведення блогу з літературної критики та влогу

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- проекти (індивідуальні та командні, дослідницько-творчі проекти);
- написання відгуків, рецензій, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень у вигляді влогу та блогу.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3		40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
3	3	3	3	3	4	4	4	3	10	10		

5. Рекомендована література

5.1. Базова (основна)

1. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. – Львів, 2002.
2. Аристотель и античная литература. – М., 1978.
3. Баган О. Спокуси і пастки літературної критики [Електронний ресурс] / О. Баган // ЛітАкцент. – 2009. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2009/06/15/spokusy-i-pastky-literaturnoji-krytyky/>
4. Барт Р. Критика и истина [Електронний ресурс] / Р. Барт. – 2004. – Режим доступу: http://ae-lib.org.ua/texts/barthes_critique_et_verite_ru.htm#2-4
5. Білецький Л. Перспективи літературно-наукової критики. – Прага – Берлін: Вид-во «Нова Україна», 1924. – 80 с.
6. Бурляй Ю. Основи літературно-художньої критики / Ю. Бурляй. – К.: Вища школа, 1985. – 244 с.
7. Вашків Л.П. Епістолярна літературна критика: становлення, функції в літературному процесі : монографія. — Тернопіль: Поліграфіст, 1998. — 135 с.
8. Галич О. А., Назарець В. М., Васильєв Є. М.. Теорія літератури: Підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. / О. А. Галич (наук.ред.). — 2.вид., стер. — К. : Либідь, 2005. — 488 с.
9. Гром'як Р. Т. Історія української літературної критики (від початків до кінця XIX століття): Посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 1999. – 224 с.
10. Енциклопедія постмодернізму. – К., 2003.
11. Зубрицька М. Homo legens: читання як соціокультурний феномен / Марія Зубрицька. – Львів : Літопис, 2004. – 352 с.
12. Из истории английской эстетической мысли XVIII в. – М., 1982.
13. История эстетической мысли: В 6 т. – М., 1985.
14. Ільницький М. М. Критики і критерії. Літературно-критична думка в Західній Україні 20-30-х рр. XX ст. – Львів: ВНТЛ, 1998. – 148 с. – (серія «ARS POETICA»).
15. Історія української літературної критики та літературознавства. Хрестоматія. У трьох книгах. Книга перша: Навч. посібник / Упоряд. П. М. Федченко, М. М. Павлюк, Т. В. Бовсунівська; за ред. П. М. Федченка. - К.: Либідь, 1996. - 416 с.

5.2. Допоміжна

1. Арістотель. Про мистецтво // Всесвіт. – 1978. – № 12.
2. Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика. – М.: Прогресс, 1994.
3. Барт Р. Фрагменти мови закоханого. – Львів: „І”, 2006.
4. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. – М., 1979.
5. Бахтин М.М. Литературно-критические статьи – М.: Худож. лит., 1986.
6. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004.
7. Веселовский А.Н. Историческая поэтика. – Л., 1940.
8. Выготский Л.С. Психология искусства. – М., 1987.
9. Гегель Г. В. Эстетика: В 4 т. – М., 1971. – Т. 3.
10. Гегель Г. В. Ф. Феноменологія духу. – К: Основи, 2004.
11. Гейзінга Й. Homo Ludens. – К.: Основи, 1994.
12. Гульга А.В. Эстетика в свете аксиологии. – СПб., 2000.
13. Гундорова Т.І. Проявлення слова: Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. – Львів: Літопис, 1997.
14. Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. – К.: Юніверс, 2001.
15. Гадамер Г.-Г. Истина і метод. – К.: Юніверс, 2000.

6. Інформаційні ресурси

1. <https://krytyka.com/ua/products/categories/literaturna-krytyka>
2. <http://ru.simplesite.com/builder/pages/builder.aspx? =1508263535620>
3. http://texty.org.ua/pg/blog/nartext/read/48776/Shist_problem_literaturnoji_krytyky_Konspekt_majsterklasiv
4. <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/11284>
5. <http://litakcent.com/>
6. <http://litakcent.com/2017/10/08/45445/>
7. <http://litakcent.com/2009/06/15/spokusy-i-pastky-literaturnoji-krytyky/>
8. http://195.78.68.75/mcu/control/uk/publish/officialcategory?cat_id=245224928
9. <https://www.ukrlib.com.ua/krstat/>
10. <http://www.inst-ukr.lviv.ua/files/paradygma/153-222-lit-krytyka.pdf>
11. <https://chytomo.com>